

Аламхон Кӯчарзода

ЗАМЗАМАИ РОҒУН

Душанбе
«Адиб»
2018

ББК 84 Тоҷик 7-5
К-42

Мухаррир *Гурез Сафар*

К-42 **Аламхон Кӯчарзода.**
Замзамаи Роғун (*Рубоиҳо*).
– Душанбе, «Адиб», 2018, 40 саҳ.

«Замзамаи Роғун» фарогири рубоиёти тозаэҷоди профессори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Аламхон Кӯчарзода буда, олами умеду армон, сарафрозиву ифтихор ва бунёдкорию қаҳрамонии мардони фидокорро дар сохтмони ин иншооти азими аср ба риштаи тасвир кашидааст.

ISBN 978-99947-2-557-1

© Нашриёти «Адиб», 2018

РҶШНОИНОМА

*(Ба ҷои пешгуфтор ба силсиларубоиҳои
Аламхон Кӯчарзода дар васфи НБО-и Роғун)*

Рубой ё фаҳлавиёт аз куҳантарин анвои адабии тоҷикӣ буда, бо манзури зухур комилан жанри адабӣ-хунарии миллист. Ягона тафовути рубой қиёсан бо анвои хурди лирикии дигар он аст, ки он мавзӯҳои илмиро низ фаро мегирад ва метавонад мусалсал бошад.

Профессор Аламхон Кӯчарзода дар эҷоди анвои мухталифи каломи манзуми адабӣ-хунарий, аз ҷумла рубой, низ басо комёб шудааст. Вай дар силсиларубоие ба Роғун бахшидаи худ ғамхории Ҳукуматро ҷиҳати бунёди ин иншооти аср воқеӣ тасвир кардааст. Чунончи, дар рубоие мегӯяд:

*Роғун, ба Бадахшону Ваҳон ҳамсолӣ,
Бо мурғи Ҳумо ту ҳамдаму ҳамболӣ.
Бо умри қуҳан завқи ҷавонӣ дорӣ,
Як шаҳбачаи замони истиқлолӣ.*

Воқеан, Роғун арсаи мардонагӣ, самараи ваҳдати миллӣ, ифтихору ному нанги ватандорӣ, ормони миллат аст. Ба ин маънӣ дар рубоии зерин омадааст, ки:

*Роғун, ба масал тоҷи сари мардонӣ,
Ҳам рамзи вафову ваҳдати паймонӣ.
Дар боби ватанхоҳию давлатдорӣ
Ту дарди ҳазорсоларо дармонӣ.*

Бо манзури мухтассоти шаклӣ рубоӣ миёни анвои дигари адабӣ-хунараӣ мутамойиз аст, зеро он мураддафу муқаффо сураи гирифта, бо назардошти қофия, рубоӣ-тарона ва рубоии ҳасӣ мешавад. Вале мухтассоти вазнии ин жанри бостонӣ боз ҷолибтар аст, зеро рубоӣ муштамил бар ду шачара: ахрабу ахрам буда, дорои бисту чаҳор вазн аст. Зиёда аз ин, чун рубоӣ бо манзури зухур аз фарҳанги шиғоҳии миллӣ ба каломи хунарии касбӣ омадааст, метавонад чаҳор мисраи он чаҳорвазн дошта бошад, вале берун аз баҳри ҳазаҷ набуда, дар доираи модари баҳрҳои арӯз – баҳри ҳазаҷ эҷод карда мешавад. Чунончи:

*Роғун, ту ба сони кӯҳ побарҷой.
 Ҳам шоҳини бовиқори беҳамтой.
 Бегона зи парвози ту ҳайратзада аст,
 Шукронаи ин замин кунем, аз мой.*

Мисраъҳои якуму дуум ва чоруми ин рубой дар баҳри ҳазачи мусаммани аҳраби макбузи абтар ва мисраи сеюм дар баҳри ҳазачи мусаммани аҳраби макфуфи маҷбуб эҷод шудааст, ки бас хушилҳону дилнишин ва гӯшнавоз мебошад.

Ҳунари дарёфти вожаҳову иборот, таъбиру ифодаҳо, лаҳни гуфтору чузъиёти дигари ҳунари шоирӣ ва хоссатан санъати дарунмоясозӣ ба А. Кӯчарзода имкон додааст, ки дар таълифи рубой ба комёбиҳо ноил гардад.

Дар силсилаи рубоӣ ба Роғун бахшидаи Аламхон Кӯчарзода, хосса дар тасвирсозии ӯ чузъиёти лирикӣ басо ҷолибу ҷозиб аст. Фаразан, дар силсилаи рубоӣ мазкур, ки мо онро вобаста ба фарогирии мавзӯ «Рӯшноинома» ном гирифтем, об селобу хезоб ё пасобу мурдоб набуда, беш аз инҳо сарду ваҳшӣ ҳам нест. Алоҳамми сифоти фавқуззикр об сабаби ҳосилшавии ризқу рӯзӣ, бақобаҳши мавҷудоту зиёбаҳши

маъвову манзилҳо ва манбаи фаъолияти корхонаҳои кишвар аст.

НБО-и Роғун бузургтарин сарчашмаи даромади миллий низ мебошад. Ин аст, ки он барои аҳли завқ манбаи илҳом низ гардидааст ва силилаи мазкур натиҷаи он аст.

*Абдуҷаббор Раҳмонзода,
академики Академияи илмҳои
Ҷумҳурии Тоҷикистон*

❧ 1 ❧

Эй дидаи интизори даврон, Роғун
Чон дар бадани ниёзмандон, Роғун.
Борони сахот аз абри раҳмат бошад,
Эй мазраи сабзи Тоҷикистон, Роғун.

❧ 2 ❧

Роғун, ба Бадахшону Вахон ҳамсолӣ,
Бо мурғи Ҳумо ту ҳамдаму ҳамболӣ.
Бо умри куҳан завқи ҷавонӣ дорӣ,
Як шахбачаи замони истиқлолӣ.

§ 3 §

Роғун санаме ҳаловати чон бошад,
Лаъли лаби ӯ лаъли Бадахшон бошад.
Ширин чу рабуд ҳуши Фарҳод, варо
Аз ҷумлаи Кӯҳкан ҳазорон бошад.

§ 4 §

Роғун, ту ба сони кӯҳ побарҷой,
Ҳам шоҳини бовиқори беҳамтой.
Бегона зи парвози ту ҳайратзада аст,
Шукронаи ин замин кунем, аз мой.

❧ 5 ❧

Роғун, ба дили санг шарор овардӣ,
Аз хок ба пӯлод мадор овардӣ.
Нурат ба дами поки Масеҳо монад,
Дар синаи сарди мо баҳор овардӣ.

❧ 6 ❧

Эй пардаи дида пойандози раҳат,
Овард баҳори рафта рӯи чу маҳат.
Хуршед ба кошонаи ман ханда кунад,
Пайванд ба Роғун аст барқи ниғаҳат.

§ 7 §

Роғун, ба масал тоҷи сари мардонӣ,
Ҳам рамзи вафову ваҳдату паймонӣ.
Дар боби ватанхоҳию давлатдорӣ
Ту дарди ҳазорсоларо дармонӣ.

§ 8 §

Роғун, ки замини ту саодатбор аст,
Хоки ту зи меҳри одамӣ саршор аст.
Нуре, ки зи мағзи устухонат хезад,
Бар дӯст сафо, ба чашми душман хор аст.

❧ 9 ❧

Роғун, садафию Вахш дарёи гуҳар,
Як мушт зи хоки ту маро косаи зар.
Болои баланду рӯйи нуронии ту –
З-обу арақи ҷабини мардони ҳунар.

❧ 10 ❧

Роғун, ба шукуфтабоғ монӣ ба масал,
Ё мазраи лолазор дар моҳи ҳамал.
Дар қитъаи ту талоши мардони асил
Бошад ба назар ҷаҳони замбӯри асал.

§ 11 §

Роғун, ту ба парчами Ватан ҳамрангӣ,
Парвардаи ифтихору ному нангӣ.
Аз Шарқ зиёи НОБ-и ту ханда кунад,
Ҳаққо, ки ба хуршеди фалак ҳамсангӣ.

§ 12 §

Имрӯз шараф ба родмарди Ватан аст,
Ин мулк ба дасти шермардон чаман аст.
Истораи осмони Роғун бинигар,
Пурнур зи барқи ниғаҳи Кӯҳкан аст.

❧ 13 ❧

Роғун, садафӣ, ба сина гавҳар дорӣ,
 Аз лаъли мурассаъ тоҷ бар сар дорӣ.
 Чун арча ба паҳнои кӯҳистон сабзӣ,
 Чун Нораки зарфишон бародар дорӣ.

❧ 14 ❧

Боз аз шафати қулла ба парвоз шавад,
 Аз субҳ дари ризқ ба кас боз шавад.
 То ранг барад баҳор аз хандаи нур,
 Наврӯзи Ачам зи Роғун оғоз шавад.

§ 15 §

Сарсабзии ваҳдату адолат панд аст,
Занчираи роҳ риштаи пайванд аст.
Гуфтам, ки: Чӣ шуд бар дили озурдаи ту?
Гуфто, ки: Ба доми моҳи Роғун банд аст.

§ 16 §

Чун Шарқ мунаввар аст номи Роғун,
Аз оби ҳаёт мамлу қоми Роғун.
То ки нашавад сиёҳ як хонаи бахт,
Фаввора занад нур ба шоми Роғун.

❧ 17 ❧

Роғун, ба диёри ту баҳор омадааст,
Бахте, ки пиёда буд, савор омадааст.
Дӣ чумла кашида ранҷ аз сардии дай,
Имрӯз суроғи гул ҳазор омадааст.

❧ 18 ❧

Бархезу биё ба Роғун, ай чону чигар,
Пайванди вафои одаму об нигар.
Вахше, ки сарафрохта буд, роҳ гирифт
Аз мақдами Пешво ба маҷрои дигар.

❧ 19 ❧

Имрӯз сафои бахт касбу ҳунар аст,
Обилаи дасти марди меҳнат гуҳар аст.
Роғун зи ҳунар ғулғула андохтай,
Нашнид касе садои ту, кӯру кар аст.

❧ 20 ❧

Рахшандагии шаҳоб дорад Роғун,
Сад чашмаву шахди ноб дорад Роғун.
Дар роҳи садоқату вафову мардӣ
Як пурсишу сад ҷавоб дорад Роғун.

❧ 21 ❧

Эй чархи фалак, гаҳ оташу гаҳ бодӣ,
Аз оби равони ҷонфизо ободӣ.
Роғун, ту зи файзи дӯст гулзор шудӣ,
З-он рӯз ба об дасти байъат додӣ.

❧ 22 ❧

Роғун, намакӣ ту дар намакдони Ватан,
Ё кулчаи ширмол дар хони Ватан.
Аз ваҳдату аз шарори бунёдгарӣ
Сад шукр, шукуфт гули армони Ватан.

❧ 23 ❧

Роғун, ту макони шермардон бошӣ,
Ҳам мазраи сабзи марди деҳқон бошӣ.
Бар чашми адуи хеш чун хор расӣ,
Дар дидаи дӯстон гулистон бошӣ.

❧ 24 ❧

Дар синаи кӯҳ санг гавҳар гардад,
Хок аз ҳунари марди ҳунар зар гардад.
Аз хандаи барқи НОБ-и Роғун Ватанам
Рахшон шаваду чаҳон мунаввар гардад.

❧ 25 ❧

Истораи осмони Роғун садаф аст,
Маҳтоби шаби чордаҳи рӯи каф аст.
Чун рӯз шаби сияҳ, дар ин манбаи нур
Бо ҷумла ба корзор будан шараф аст.

❧ 26 ❧

Роғун, ки чароғону замини роғ аст,
Бар дидаи булбулони шайдо боғ аст.
Аз ғулғулаи садоқати ёр ба ёр
Ағёр ба оташи бахилӣ доғ аст.

§ 27 §

Ҳаққо, амали савоб дорӣ, Роғун,
Сарсабзии мавчи об дорӣ, Роғун.
Нури ту ба оламе сафо мебахшад,
Хосияти офтоб дорӣ, Роғун.

§ 28 §

Роғун зи азал фар(р)и каёнӣ дорад,
Дар давлати озод ҷавонӣ дорад.
Бар домани ӯ то нарасад гард, варо
Аз тори ҳаво уқоб бонӣ дорад.

❧ 29 ❧

Роғун, ту мисоли парчам афроштай,
Дар мазраи дил тухми вафо коштай.
Аз фитнаи ҳар ҳасуд чашмат напарид,
Дар синаи худ ишқи Ватан доштай!

❧ 30 ❧

Дохунда, Ватан дар талаби мардон аст,
Ойинаи хоҳони шараф майдон аст.
Гӯй, ба раги баҳодурони Роғун
Фаввораи хуни Рустами Дастон аст.

❧ 31 ❧

*Ба дӯсти ормониям
Абдуқаҳҳор Содиқови қалъаинавӣ*

Нодида бaсe бa умр ин лаҳзaи сур,
Армoни дили хуншудa бурдaнд бa гӯр.
Бар аҳли қубур, Худo кунад, муждa расад,
То хoнaи хoбашoн шaвaд ғарқ зи нур.

❧ 32 ❧

Чун шир раҳат сафед бoдo, Роғун,
Нурaт сафи нури шeд бoдo, Роғун.
Имрӯз, ки Кохи нури даврон шудaй,
Рӯзaт ҳaмa рӯз ид бoдo, Роғун.

Аламхон Кӯчарзода

ЗАМЗАМАИ РОҒУН

(Рубоихо)

Муҳаррири ороиш *Ромиш Лоиқзода*
Муҳаррири саҳифабандӣ *Меҳрӣ Саидова*

Ба матбаа 01.10.2018 супурда шуд.

Чопаш 05.10.2018 ба имзо расид.

Қузъи чопӣ 2,5. Андозаи 60x84 ¹/₁₆.

Адади нашр 1000 нусха

Муассисаи нашриявии «Адиб»-и
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон
734018, ш. Душанбе, кӯчаи Н. Қаробоев 17а

Дар чопхонаи ҚДММ «Илм» чоп шудааст.